

Kompetence

Vidste du at ...

Det nudanske ord 'kompetence' stammer fra latin 'competentia', som både har betydning i retning af at 'passe sammen, være egnet' og betydning som 'kunnen, dygtighed og at stræbe efter'.

Men hvad betyder ordet idag? Udtrykket bruges i pædagogik og psykologi om kundskaber og færdigheder, f.eks. kompetence i problemløsning, i læsning, i matematik.

Kompetence er viden i anvendelse

Kompetence er noget man tilegner sig. Det begynder med, at man erhverver sig en bestemt viden, som gennem konkret anvendelse bliver til en kompetence. Så måske er det ikke så kompliceret? Jeg vil påstå, at kompetence bare er viden i anvendelse. Viden som ikke kan anvendes er skrammel, den fylder bare op.

Der er flere slags viden:

1) Fagviden som man får gennem uddannelse, kurser mm. og anden teorifaglig baggrund, f.eks. viden om et fags teorier, begreber, specialeområder, metoder og traditioner eller det kan være viden om lovgrundlag, principper, værdier og mål etc., som man selv løbende tilegner sig.

2) Erfaring og 'know how', som oparbejdes ved at man prøver sig frem i forhold til de opgaver man får. Man bliver efterhånden god til mundtlig eller skriftlig formidling eller god til at få en gruppe til at fungere, god til at lede, god til at samarbejde, god til at omsætte teori til praksis, god til brugere af en bestemt type, eller man ved lige hvordan en sagsfremstilling skal skæres.

Man kan også have fået fagviden fra sine fritids- og hobbyinteresser, f.eks. hvis man arbejder som frivillig i hjælpeorganisationer og har været på kurser eller uddannelse i den sammenhæng. Men måske er det især erfaring, man høster i fritiden. Har man været korleder i længere tid, har man instrueret dilettant, ledet en generalforsamling i en forening, siddet i bestyrelsen i en klub eller organiseret stævner og klubhusvedligeholdelses-weekender, ja så kan man formodentligt noget med gruppedynamik og ledelse eller koordinering og organisering.

3) For fuldstændighedens skyld nævner jeg også en tredje slags viden, som ofte kaldes 'tavs viden'. Hermed menes viden som ikke umiddelbart lader sig beskrive, den er ikke sprogliggjort, og måske lader den sig slet ikke sprogliggøre. Hvem ved, måske en stor del af en persons kompetencer er 'tavse'? Måske er det kun en lille flig det lader sig gøre at indfange sprogligt?

Hvis jeg skulle afdække mine kompetencer ville jeg lede efter:

- faglige uddannelser og kurser mm. plus anden teorifaglig indsigt, som jeg har erhvervet.
- faglige funktioner, arbejdsopgaver og problemtyper, jeg har varetaget og bakset med gennem tiden.
- fritids- og hobbyuddannelser, kurser mm., f.eks. hjælpetræneruddannelse og sejduelighedsbevis.
- fritidsopgaver og problemstillinger, jeg har været involveret i som græsrod og foreningsmedlem.

Kompetencen kan gå på konkrete typer sagsbehandling, formidling, ydelser til eller aktiviteter sammen med brugere, analyse, mødeledelse, planlægning, projektledelse eller projektdeltagelse, forhandling, sparring, koordinering, organisering, rådgivning, ledelse, konfliktløsning, samtale, lytte osv. Kompetence handler om måden man går til et problem eller en opgave på for at løse den. Man er kompetent, når man er i stand til at vælge den rette måde.

Afdække kompetencer gennem fortælling

Man kan hjælpe hinanden med at afdække kompetencer ved i grupper på tre at interviewe hinanden om hvad man gjorde i forbindelse med en hændelse eller begivenhed: En interviewer, en fortæller, en lytter efter og nedskriver de udsagn, som fortæller at fokuspersonen gjorde ting på den rette måde.